

Lesbrief

nksr | nederlandse
katholieke
schoolraad



Kom kijken in de stal

Advent

po - onderbouw - middenbouw - bovenbouw

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Week 1: De koe en de ezel	9
Week 2: De herders	17
Week 3: De wijze koningen	27
Week 4: Jozef en Maria	35
Kerstfeest	45

Colofon

Kom kijken bij de stal

Lesmateriaal advent en kerst 2017, Stichting Bisschoppelijke Vastenactie (BVA)

Dit lesmateriaal is mede financieel mogelijk gemaakt door Verus.

Conceptontwikkeling: Kwintessens

Tekst & lesideeën: Liesbeth Winters, Erik Idema

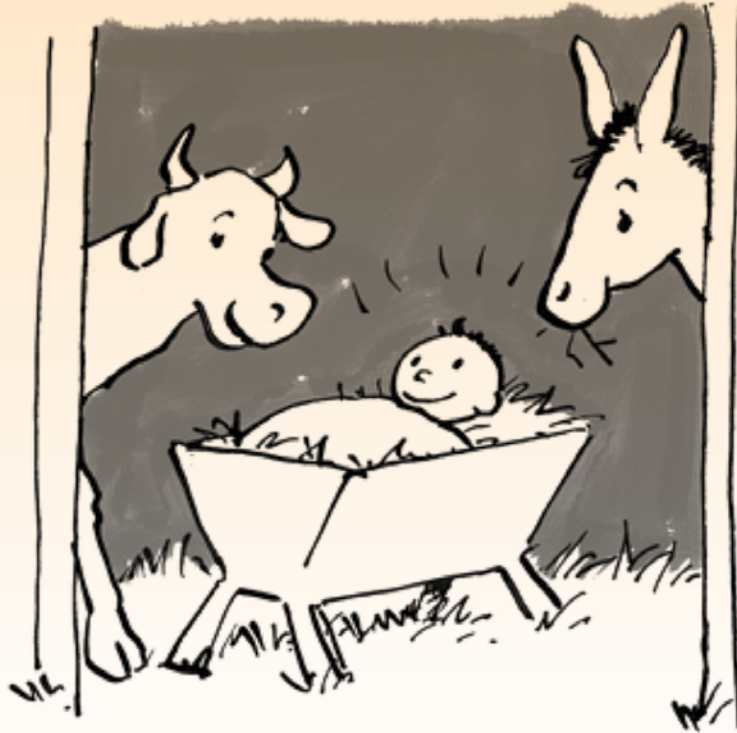
Illustraties: Anky Spoelstra, Egbert Koopmans

Vormgeving: Novente, Nunspeet

Imprimatur, Haarlem, 4 oktober 2017

+Jan Hendriks, vicaris-generaal

Bisschop-referent voor het onderwijs



Inleiding

De kerststal

In de weken voor Kerst lichten we iedere week een figuur van de kerststal uit. Zo leven we samen naar Kerst toe en horen we de verhalen die erbij horen.

Doel van dit kerstproject:

De leerlingen ontdekken (opnieuw) het traditionele kerstverhaal, ze horen de verhalen dit keer vanuit het perspectief van de verschillende figuren uit de kerststal.

De leerlingen denken na wie we niet kunnen missen binnen deze kerstgroep. Ze beseffen dat Kerst het geboorteverhaal van Jezus Christus is, maar dat de essentie ligt bij dat wat Jezus deed toen hij eenmaal volwassen was. Jezus wilde dichtbij mensen zijn, speciaal bij die mensen waar anderen niet altijd dichtbij willen zijn.

Opzet

Vooraf

- **Deel de leerlingen in tweetallen/ maatjes en bereid ze voor op samenwerking.**

Omdat Kerst een feest is dat je juist samen met anderen viert, is er in de voorbereidende weken ruim aandacht om samen in gesprek te raken en samen te werken. Daarvoor worden verschillende groepen aan elkaar gekoppeld. Oudere kinderen helpen de jongeren.

Zo kan groep 8 samenwerken met groep 1.

Groep 7 met groep 2,

groep 6 met groep 3 en

groep 5 met groep 4.

De opdrachten die u iedere week onder het kopje SAMEN vindt, zijn op een gemiddeld niveau. Het vraagt van de kinderen enige aanpassing om samen te werken met iemand van een andere leeftijd. Besteed daar in de klas aandacht aan. Hoe help je als oudere een jonger kind? Doe je alles zelf of stimuleer je het jongere kind om mee te doen? Hoe vraag je als jongere hulp aan iemand die ouder is. Hoe voorkom je dat iemand anders alles voor je doet en jij alleen maar toekijkt?

Als leerkracht observeer je de samenwerking en stuur je zo nodig bij. Het is handig wanneer iedere leerling door het project heen telkens met dezelfde leerling samenwerkt. Zij worden maatjes en kunnen, wie weet, ook op andere momenten een beroep op elkaar doen. Misschien kunnen er ook bewust andere momenten om elkaar te ontmoeten gecreëerd worden. Zoals samen buitenspelen of een gezamenlijke gymles.

- **Creëer een hoek waar de kerststal kan staan.**

Alle verhalen spelen zich af rondom de kerststal. Maak deze hoek aantrekkelijk om ook op andere momenten van de week even naar te kijken. De stal is aan het begin van het project leeg. Iedere week komen er nieuwe figuren in de stal. Tenslotte, tijdens de kerstviering zal ook baby Jezus in de voerbak van de stal worden gelegd. Creëer rondom de stal ruimte om werkstukken van de kinderen neer te zetten of op te hangen.

Tip: Laat de kinderen thuis vragen wie een kerststal heeft en deze mee naar school mag nemen. Verschillende groepjes kunnen dan met een eigen kerststal aan de slag. Aan het eind van het project kunt u een tentoonstelling maken van alle meegebrachte kerststallen!

- **Maak een bijzonder boek.**

Alle verhalen, gedichten en het kerstlied worden voorgelezen uit een bijzonder boek. Langzamerhand wordt het boek gevuld. Maak het boek van een grote map of stevig karton met witte bladzijden. Plak voorafgaand aan de bijeenkomst iedere week het gedicht, het verhaal en het lied in het boek. Vervolgens kan het boek worden gevuld met reacties van kinderen of met foto's die tijdens de bijeenkomst worden gemaakt. Zo wordt het een persoonlijk boek van jullie groep. Dit boek kan na afloop van het kerstproject een plaatsje krijgen in de leeshoek van de klas. Het is het leukst als elke groep een eigen boek heeft; het resultaat van een gezamenlijke opdracht kan dan bijvoorbeeld zowel in het boek van groep 2 als van groep 7 worden geplakt.

Aan de slag



Samen

Samen

- **Ontmoeting bij de stal**

Iedere week ontmoeten de twee aan elkaar gekoppelde groepen elkaar. Neem daarvoor ruim de tijd, reken op een uur. De kinderen ontmoeten elkaar bij de kerststal. Eén van de leerlingen pakt het boek en leest het gedicht van de week voor. Vervolgens mag een andere leerling de passende figuren voorzichtig in de stal plaatsen. Er volgt een heel kort inleidend gesprek. Waarna een groepsleerkracht het verhaal uit het boek voorleest.

- **Tweegesprek**

Projecteer de gespreksvragen voor het tweegesprek (coöperatief leren) op het bord of deel ze uit (achter elke les zit een werkblad met de vragen). Laat de maatjes een plaatsje zoeken waar ze rustig met z'n tweetjes kunnen praten en werken. De groepsleerkrachten observeren en sturen, waar nodig, bij. Na afloop van het tweegesprek kan eerst heel kort worden gesproken over de manier waarop het tweegesprek verliep. (Hield iedereen zich aan de regels? Was het geluidsniveau wenselijk? Etc.) Daarna wordt gevraagd wie er iets bijzonders hoorde van de ander. Ga tenslotte even kort in op de vraag of we deze figuur in de kerststal kunnen missen.

Na de gezamenlijke activiteiten gaan de kinderen terug naar hun eigen groep. Hier gaan ze aan de slag met de activiteiten onder de kop 'In de klas'. Dit kan ook op een later moment in de week gebeuren.

- **Gebed en lied**

Het gebed wordt uitgesproken door een leerkracht of leerling. En het lied wordt samen gezongen. U kunt dit doen bij zowel het onderdeel SAMEN als IN DE EIGEN KLAS.

- **Doen**

De opdracht in tweetallen wordt uitgelegd door een groepsleerkracht. Stimuleer samenwerking en goed overleg voordat de leerlingen met de opdracht starten. Laat de leerlingen zelf bedenken wie na afloop van het kerstproject het gemaakte werk mee naar huis mag nemen.

Plaats enkele werkstukken in de kersthoek. Verdeel de rest over de twee klassen zodat de kerstsfeer in iedere klas steeds groter wordt.



In de klas

In de eigen klas

Naast de gezamenlijke activiteit kan op een ander moment deze week ook op eigen niveau aandacht worden besteed aan het project.

- **Kringgesprek**

Het is goed om ook op eigen niveau na te denken over het kerstverhaal. Voorafgaand aan het kringgesprek, kan het verhaal van de week nog eens worden gelezen. Of kunnen de leerlingen het met eigen woorden herhalen. Het kringgesprek eindigt altijd met de vraag: 'Kunnen we....(figuur van de week) ook missen in de kerststal? Waarom zou dat kunnen? Of waarom absoluut niet? De leerlingen worden zich door het stellen van deze vraag bewust van de essentie van het kerstfeest. Om wie draait Kerst? En welke invloed heeft deze persoon vervolgens?

- **Doen**

Ook in de eigen groep kan er een creatieve opdracht uitgewerkt worden. Wanneer de school een gezamenlijke kerstviering heeft, kunnen enkele werkstukken gepresenteerd worden tijdens dit feest.



Week 1: De koe en de ezel

Doel van de week:

De leerlingen ontdekken wat profeten zijn en dat profeten iets namens God zeggen aan mensen. Ze beseffen dat profetische woorden vaak bijzondere betekenis hebben.

Benodigdheden:

- **Bij de stal/Samen:**
 - Het boek met het verhaal, gedicht, en lied van de week erin geplakt
 - Koe (os) en ezel
 - Vragen voor het tweegesprek
 - Voor ieder tweetal, langwerpig tekenpapier en kleurpotloden
- **Onderbouw:**
 - Lege melkpakken
 - Wit papier, lijm, scharen en kleurpotloden
- **Middenbouw:**
 - Gekleurd papier, oude kranten, lijm, wollen draadjes en glitter
- **Bovenbouw:**
 - Grote vellen, stiften, scharen en lijm
 - Internet en printer

De stal staat klaar

Een van de kinderen pakt het boek en leest het volgende gedichtje voor:

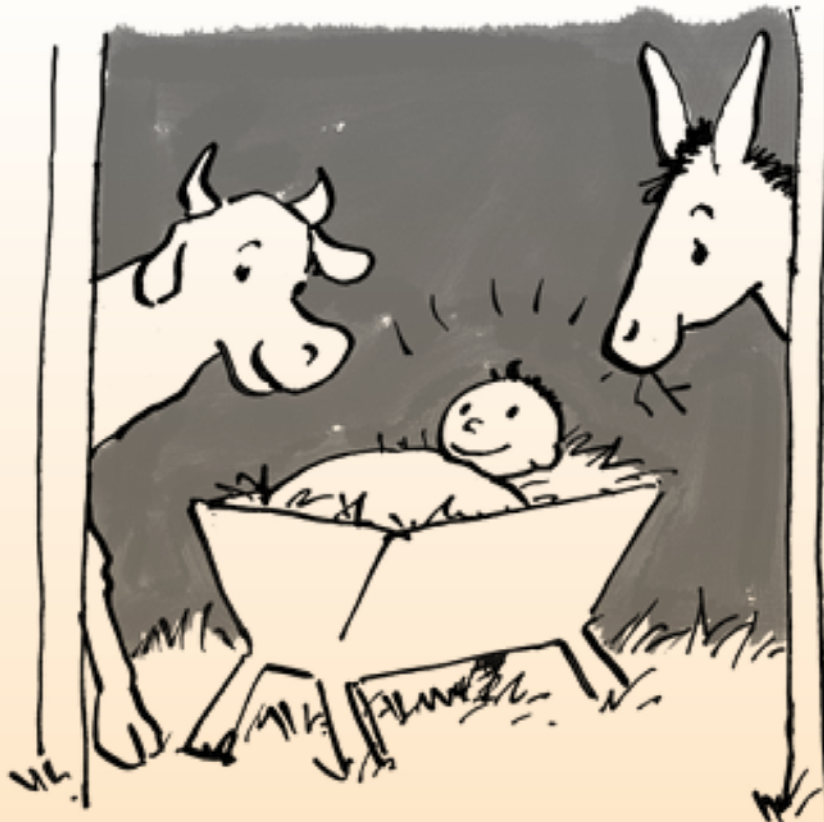
*De stal staat klaar -
Kerstmis komt, 't is eerlijk waar.
Maar waar zijn de dieren?
Hoe kun je zonder dieren kerstfeest vieren?
Laten we snel op zoek gaan
en zien of er dieren in ons boek staan!*

Kerststal-figuur

Vandaag worden de dieren aan de stal toegevoegd. Vertel de kinderen dat er in elke kerststal dieren staan. Het kunnen verschillende dieren zijn, maar vrijwel altijd staan er in ieder geval een os (koe) en een ezel in de stal. Vandaag horen we hun verhaal.

Laat één van de kinderen voorzichtig de koe en de ezel een plaatsje geven.

Praat kort over ervaringen die er zijn met deze dieren in het echt. Wie reed wel eens op een ezel? Wat maken we van de melk van een koe?



Verhaal

Boe!

De koe en de ezel

'Zeg, kun je even een heel klein stukje opschuiven?

Zucht.

Dat doet hij natuurlijk niet. Leer mij de ezel kennen...

Hé, ezel, ouwe dibbes! Hallo? Boe!

Hij luistert niet. Nou ja, wie luistert er ook naar een koe?

Nou ben ik niet zomaar een koe. Ik ben niet zo'n koe die de hele dag maar een beetje dromerig grasjes staat te eten.

Ik ben namelijk beroemd: Ik ben de koe van de kerststal. Al eeuwenlang sta ik in elke kerststal. En zelfs daarvoor kende iedereen me al.

Weet je dat een oude profeet al over mij geschreven heeft? Wat zeg je? O, je weet niet wat een profeet is? Profeten zijn mensen die, namens God, de mensen toespreken. Bijzondere mensen zijn het. Alsof ze even bij God op visite zijn geweest. Of dat God even bij hen kwam. Ze weten gewoon wat God wil dat de mensen doen. De oude Jesaja was, lang geleden, zo'n profeet. Jesaja was boos op de mensen, omdat ze niet luisterden naar God. En toen zei Jesaja: "Een koe weet wie zijn baas is. En een ezel weet waar zijn kribbe staat. Maar jullie weten niet wie God is en waar het leven te vinden is."

En die koe, dat was ik dus. En mijn vriend de ezel hoort er ook bij.

Als de mensen ons zien, dan moeten ze maar denken aan wat Jesaja zei. Zoals een koe zijn baas kent en een ezel weet waar zijn voerbak staat, zo moeten mensen weten wie God is.

Het is lekker warm hier in de stal. Ik sta de hele dag wat op een strootje te kauwen en kijk naar het baby-tje. Af en toe steek ik mijn tong uit of zeg ik boe. Dan moet hij lachen. En verder denk ik na. Ja, dat weten mensen vaak niet, dat koeien zo veel nadenken. Maar het is wel zo. Wij zijn misschien wel de meest bedachtzame dieren die er bestaan. We zijn niet de hele dag aan het rennen en vliegen, we bouwen geen nesten en graven geen hollen. Maar we denken na. Misschien ben ik daarom wel zo geschikt om in de stal te staan.

De ezel was er ook al vanaf het begin bij. Later kwamen er nog meer dieren, maar wij waren de eersten. We zijn echt een team, de ezel en ik. Wat hij te weinig heeft heb ik teveel. Ik bedoel: ik denk de hele dag na, ik ben heel slim. En een ezel... nou ja, laat ik dat nou maar niet hardop zeggen want dan wordt hij weer boos.

De ezel is af en toe een beetje chagrijnig. Dat kan hij ook niet helpen hoor, het hoort nou eenmaal bij ezels... Soms moppert hij dat het eigenlijk zijn voerbak was. En dan vraagt hij of het allemaal zomaar kan dat daar dan een kind in gelegd wordt... Ik luister er naar en haal mijn schouders op. Wat maakt het nou uit dat ze je voerbak even gebruiken. De geboorte van Jezus is toch veel belangrijker?

Als ik naar die ezel kijk, moet ik af en toe denken aan een oud verhaal. Het komt van een andere profeet, niet Jesaja maar Zacharia. De profeet Zacharia vertelde ooit eens over een nieuwe koning die de stad zou binnenrijden op een ezel. De mensen zouden zwaaien met palmtakken en 'Hosanna' roepen voor de koning. Hoe langer ik erover nadenk, hoe meer ik begin te denken dat het kind in de kribbe misschien wel de koning is die Zacharia bedoelde. "Hé ezel," zeg ik dan, "zou je niet eens gaan trainen voor als hij groot is? Dan kun je hem laten rijden op je rug." Maar de ezel kijkt me kwaad aan. "Ia!" roept hij boos. Ik lach alleen maar, en probeer hem voor de grap aan het schrikken te maken.

Boe!'

Gesprek en werkvormen

Samen



Tweegesprek:

Projecteer de volgende vragen op het digibord zodat de kinderen een tweegesprek kunnen voeren.

- Waar heb jij wel eens een koe of een ezel gezien?
- De koe in het verhaal vindt zichzelf beter dan de ezel. Waarom? Wat vind jij daarvan?
- Wat zegt de profeet Jesaja over de koe en de ezel?
- Een profeet zegt altijd iets namens God. Als jij iets namens God mag zeggen, wat zou je dan zeggen?
- Kunnen we de koe of de ezel missen in de kerststal? Waarom wel of niet?

Vraag na afloop hoe het tweegesprek is verlopen. Heeft iemand iets verrassends gehoord?

Doen:

Geef ieder tweetal een langwerpig tekenpapier (60x20 cm). Hierop worden een koe en een ezel getekend die naar elkaar kijken. Teken een tekstballon boven de koppen van de dieren. Welke positieve dingen zeggen ze tegen elkaar? Kunnen zij ook iets bijzonders over God zeggen?

In de klas



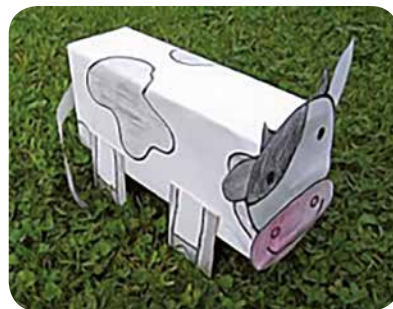
Onderbouw

Kringgesprek:

- Wat zijn de verschillen tussen een ezel en een koe?
- Waarvoor gebruiken mensen een koe of een ezel?
- De koe vindt zichzelf slimmer dan de ezel omdat zij veel nadenkt? Word je van nadenken slim? Kun je ook op een andere manier slim worden?
- De profeet Jesaja vertelt iets over God aan de mensen, hij gebruikt daarbij een verhaal over een koe. Kun jij ook iets over God vertellen aan andere mensen? Wat zou je zeggen?
- Kunnen we de koe of de ezel missen in de kerststal? Waarom wel of niet?

Doen:

Maak van een leeg melkpak een koe.
Zie www.knutselidee.nl/knippen/koeindewei

**Middenbouw:****Kringgesprek:**

- Wat weet jij over een koe of een ezel?
- De profeet Jesaja vergelijkt mensen met een koe en met een ezel. Wat zegt hij in het verhaal? Wat zegt de profeet over God? Wat kun jij over God zeggen?
- De koe vindt zichzelf slimmer dan de ezel omdat zij meer nadenkt. Wat vind jij daarvan? Op welke manieren kunnen mensen slim zijn?
- Als de baby Jezus een grote man is geworden, rijdt hij op een dag op de rug van een ezel naar de stad Jeruzalem. Zijn vrienden denken dat hij koning zal worden en roepen 'hosanna voor de koning.'
De ezel is die dag erg belangrijk. Op welke dag voel jij je belangrijk? En wanneer denk jij dat je totaal niet belangrijk bent?
- De koe en de ezel staan in bijna iedere kerststal. Zouden we ze ook weg kunnen laten? Waarom wel of niet?

Doen:

De ezel in de stal droomt dat hij op een dag belangrijk zal zijn. Dat zal een feestdag worden. Scheur uit krantenpapier de kop van een ezel. Maak de ezel mooi door hem een bijzonder uiterlijk te geven zoals gekleurde manen van wol draadjes of glitterstiften.

(bron: pinterest)





Bovenbouw

Kringgesprek:

- De profeet Jesaja vergelijkt in het verhaal mensen met de koe en de ezel. Wat bedoelt hij? Bij wie is volgens hem het leven te vinden? Hoe denk jij hierover? Als jij een profeet zou zijn, wat zou jij dan zeggen?
- De koe vindt zich in het verhaal slimmer dan de ezel. Ben jij het met de koe eens?
- De profeet Zacharia vertelt dat op een dag de nieuwe koning op een ezel de stad zal binnenrijden. Waarschijnlijk gebeurde dat in de tijd waarin Zacharia leefde. Maar vele jaren later, als Jezus volwassen is, rijdt hij ook op een ezel naar de stad Jeruzalem. De leerlingen van Jezus herinneren zich het verhaal van Zacharia en bedenken dat de woorden van Zacharia nu echt gebeuren. Die dag speelt de ezel een hoofdrol. Lees samen het verhaal in de bijbel (Marcus 11: 1-11 uit de Bijbel in gewone taal).

1. Jezus en de leerlingen kwamen in de buurt van Jeruzalem. Ze waren vlak bij de dorpen Betfage en Betanië, bij de Olijfberg. Daar stuurde Jezus twee leerlingen vooruit.

2. Hij zei tegen hen: 'Ga naar dat dorp daar. Jullie zullen daar een jonge ezel zien, die staat daar vastgebonden. Er heeft nog nooit iemand op gereden. Maak hem los en breng hem hier. 3. Misschien vraagt er iemand: 'Wat doen jullie daar?' Dan moet je zeggen: 'De Heer heeft deze ezel nodig. Maar hij zal hem snel weer terugbrengen.'"

4. De twee leerlingen gingen naar het dorp en vonden de ezel. Hij stond buiten op straat, vastgebonden bij een deur. Ze maakten hem los. 5. Een paar mensen die daar stonden, zeiden: 'Wat doen jullie daar?' 6. De leerlingen zeiden wat Jezus hun gezegd had. Toen lieten die mensen hen met rust.

7. De leerlingen brachten de ezel bij Jezus. Ze legden hun jassen op de rug van de ezel, en Jezus ging erop zitten.

8. Veel mensen legden hun jas op de weg. Anderen plukten takken met bladeren en legden die op de weg. 9. Ze liepen voor Jezus uit en achter hem aan. Ze riepen: 'Alle eer aan God! Leve de man die door God gestuurd is. 10. Leve het nieuwe koninkrijk van onze voorvader David. Alle eer aan God in de hemel!'

11. Jezus en de leerlingen kwamen in Jeruzalem. Jezus ging de tempel in en bekeek daar alles goed. Het was al laat geworden. Daarom ging Jezus met de twaalf leerlingen terug naar Betanië.

- Wat vinden de kinderen: Past een ezel bij een koning? Waarom wel of niet? Welk vervoersmiddel vind je het meest passend voor een koning?
- Kunnen we de koe en de ezel missen in een kerststal? Waarom wel of niet?

Doen:

Via internet vind je verschillende organisaties voor opvang van ezels, bijvoorbeeld www.ezelopvang.nl.

Bekijk wat deze organisaties doen. Maak een poster voor een ezel-opvang-organisatie.

Lied

Zing met de kinderen het kerststal-lied voor deze week:
(Start met de muziekfile bij 0 min. en eindig bij 52 sec.)

Kom kijken bij de stal

tekst: Erik Idema
muziek: Wim ter Burg

De e - zel en de koe, zij staan te wach - ten bij de krib - be. Zij
De her - ders za - ten in het veld te wa - ken bij de scha - pen. Toen
De wij - zen gin - gen naar de stal, zij ke - ken naar de ster - ren. Daar
Uit Na - za - ret, een klei - ne stad gaan Jo - zef en Ma - ri - a naar
Kom, vier met ons het gro - te feest. Een kind is ons ge - bo - ren! De

mo - gen he - le - maal voor - aan, zij staan hier in ons mid - den.
heeft een en - gel hen ver - teld: de nacht is uit - ge - sla - pen.
za - gen zij het kind - je al, zijn licht straal - de van ver - re.
Beth - le - hem, de ko - nings - stad en God zelf zal hen voor - gaan.
stal is vol en on - be - vreesd mag je het la - ten ho - ren:

Beth - le - hem, Beth - le - hem, plaats voor God. Je - zus wordt ge - bo - ren.

Beth - le - hem, Beth - le - hem, plaats voor God. Je - zus wordt ge - bo - ren.

Melodie: 'Als Bethlehem geen plaats meer heeft', *Alles wordt nieuw* deel 4, lied 14.

Gebed

Lieve God, wij danken U
omdat we over een paar weken Kerstmis mogen vieren,
het feest van de geboorte van Uw Zoon.

Wij danken U voor de kerststal
die laat zien dat Jezus onder ons geboren is.
In de kerststal staan de dieren.
Zij laten zien dat iedereen erbij hoort,
en dat iedereen mag leven
met uitzicht op vrede.
Daarvoor danken wij U.
Amen.

werkblad

SAMEN

**Beantwoord de volgende vragen:**

- Waar heb jij wel eens een koe of een ezel gezien?
De koe in het verhaal vindt zichzelf beter dan de ezel. Waarom? Wat vind jij daarvan?

- Wat zegt de profeet Jesaja over de koe en de ezel?

- Een profeet zegt altijd iets namens God. Als jij iets namens God mag zeggen, wat zou je dan zeggen?

- Kunnen we de koe of de ezel missen in de kerststal? Waarom wel of niet?



Week 2: De herders

Doel van de week:

De leerlingen ontdekken dat in de tijd van Jezus' geboorte, herders niet meetelden bij de mensen. Ze beseffen dat er ook nu groepen mensen niet of nauwelijks meetellen. Ze bedenken op welke manier iedereen mee kan doen.

Benodigheden:

- **Bij de stal/Samen:**
 - Herders
 - Het boek met daarin het verhaal, gedicht en lied van de week
 - Vragen voor het tweegesprek
 - Stoepkrijt
- **Onderbouw:**
 - Werkblad voor ieder kind
 - Scharen, lijm, kleurpotloden en wit papier
- **Middenbouw:**
 - Schapenwol, zeep en eventueel dikke kralen
- **Bovenbouw:**
 - Computer

De stal staat klaar

Een van de kinderen pakt het boek en leest het volgende gedichtje voor:

*De stal staat klaar -
Kerstmis komt, 't is eerlijk waar.
Maar waar zijn de herders?
Hoe moeten we verder zonder herder?
Laten we snel op zoek gaan
en zien of er herders in ons boek staan!*

Kerststal-figuur

Vandaag worden de herders aan de stal toegevoegd. Vertel de kinderen dat in elke kerststal herders staan. De herders waren de eersten die het goede nieuws van Jezus' geboorte mochten horen. Ze vertelden het door aan iedereen die het maar horen wilde. Vandaag horen we het verhaal van een van de herders.

Laat één van de kinderen voorzichtig de herders een plaatsje geven.

Praat kort over ervaringen met herders. Wie heeft er wel eens een herder gezien? Hoe werkt een herder? Hoe herken je een herder? Lijkt het je leuk om een herder te zijn? Waarom?



Verhaal

Een gewone jongen De herders

Moet je mij zien. Ik sta gewoon in de stal! Als eerste, helemaal vooraan! Wie had dat nou gedacht...

Eigenlijk ben ik maar een hele gewone jongen. Ik heb nergens voor geleerd. Ik kan maar een klein beetje lezen, en schrijven vind ik helemaal moeilijk. Ik kan geen dingen maken en ik ben niet sterk. Daarom ben ik maar herder geworden. Elke dag pas ik op de schapen. En niet alleen overdag - ook 's nachts moet ik nog opletten of er niks met de schapen gebeurt.

De mensen uit de stad kijken een beetje op ons neer. Ze denken dat we dom zijn. Of ze vinden dat we stinken, omdat we de hele dag tussen de schapen zitten. Maar toch vind ik het mooi om herder te zijn. Het is belangrijk werk en je moet niet al te bang zijn. Het herderschap zit bij ons in de familie: mijn vader was het ook al en mijn opa ook. Opa kon er altijd mooi over vertellen. 'Ja jongen,' zei hij dan, 'herder zijn is een mooi vak. Vroeger leefde de beroemde koning David. Hij hield van herders. Dat kwam omdat hij, voordat hij koning werd, ook een herder was. Als ik zie dat de mensen uit de stad op me neerkijken, denk ik daar altijd maar aan. Wie durft dan nog te zeggen dat een herder niks voorstelt? Koning David zei zelfs, dat God ook als een soort herder is.

Ik wist dus al langer dat een herder bijzonder was, maar na vannacht weet ik het helemaal zeker. Ik kan nog steeds bijna niet geloven wat er gebeurd is. We zaten gewoon bij onze kudde in het veld, mijn vrienden en ik. We pasten op de schapen. Af en toe vielen we een beetje in slaap. Maar dat geeft niet: als er iets gebeurt, ben je meteen weer wakker. Dan knipper je even met je ogen en tuur je in de nacht of het allemaal goed gaat. Tenminste, zo gaat het normaal gesproken. Maar vannacht ging het heel anders.

Ik was net een beetje in slaap gevallen, toen ik plotseling een heel fel licht zag. Even dacht ik dat ik droomde, maar de anderen zagen het ook: een engel! Een echte engel, zomaar bij ons in het veld! 'Wees niet bang,' zei de engel, 'want ik heb groot nieuws!' Hij vertelde dat er een bijzonder kind geboren was, in een stal in Bethlehem. God en dit kind horen bij elkaar. Zoals een vader en een zoon. Dit kind zou de wereld vertellen over de vrede van God. 'Hij is de Messias,' vertelde de engel. 'De redder, het kind van God.' Toen kwamen er nog meer engelen. En allemaal samen zongen ze een lied voor God. Het klonk zo mooi... Toen de engelen weg waren, zeiden mijn vrienden en ik tegen elkaar: 'Kom op! We gaan op zoek naar die stal in Bethlehem. Kijken of we het kind kunnen vinden!' Moet je je voorstellen. Wij, als gewone herders, gingen op bezoek bij de Zoon van God! Die engelen hadden overal wel naar toe kunnen gaan. Naar koningen en keizers. Toch gingen ze als allereerste naar de herders!

En nu staan we hier. Maria, de moeder van het kindje, heeft ons binnengelaten. Heel voorzichtig zijn we naar de kribbe gelopen om even te kijken. Het kindje ziet er zo lief uit. Jezus heet hij. En zo klein... Je kunt je bijna niet voorstellen wat hij vertelt en doet als hij groot is. 'Zoon van God', zei de engel. Ik zou hier het liefst de rest van mijn leven willen blijven staan. Maar tegelijk wil ik naar buiten gaan, om aan iedereen te vertellen wat we gezien hebben. Iedereen moet weten dat Jezus geboren is, de Zoon van God!

Gesprek en werkvormen

Samen



Tweegesprek:

Projecteer de vragen op het digibord zodat kinderen een tweegesprek kunnen voeren.

- Hoe ziet een werkdag van een herder eruit? Hoe laat staat de herder op? Welke klussen doet hij? Zijn er klussen die hij niet iedere dag doet?
- Toen Jezus werd geboren vonden de meeste mensen herders ruige mannen. Ze wilden niet veel met ze te maken hebben. Waren herders eenzaam? Waarom wel of niet?
- Zijn er nu ook mensen met wie niemand iets te maken wil hebben? Wat kunnen we daar aan doen?
- Kunnen we herders in de kerststal missen? Waarom wel of niet?

Vraag na afloop hoe het tweegesprek is verlopen. Heeft iemand iets verrassends gehoord?

Doen:

Herders leefden bijna altijd buiten. Kleet je warm aan en ga naar buiten. Ga samen naar het schoolplein. Teken op het schoolplein, met stoepkrijt, samen een schaap. Staat jullie schaap in de kudde bij de andere getekende schapen of loopt jullie schaap alleen?

In de klas



Onderbouw

Kringgesprek:

- Een herder past op zijn schapen. Hoe doet hij dat? Hoe zorgt een herder ervoor dat zijn schapen niet weglopen? Is herder zijn belangrijk werk?
- De herder in het verhaal merkte dat veel mensen hem niet aardig vonden omdat hij herder was. Die mensen dachten: 'Herders liegen. En soms stelen ze.' Hoe voelt de herder zich als anderen zo doen?
- Mag jij altijd meedoen? En mogen anderen altijd met jou meedoen?
- De herder in het verhaal hoorde dat Jezus en God bij elkaar horen. Op welke manier?
- Kunnen we herders in de kerststal missen?

werkblad



Onderbouw:

Doen:

Op het werkblad (zie vorige pagina) staat een stripverhaal over de herders in het veld. De engel heeft een bijzonder bericht gebracht. De herders zijn er zo van geschrokken, dat alle plaatjes van het stripverhaal door elkaar zijn geraakt! De kinderen knippen de plaatjes los en plakken ze in de goede volgorde op een vel papier. Van tevoren kunnen ze alle plaatjes eerst inkleuren.



Middenbouw:

Kringgesprek:

- Hoe weten de herders dat er een kind is geboren?
- Waarom is het zo bijzonder dat de herders de eersten waren die bij hem op bezoek mochten komen?
- De mensen in de omgeving gaan niet zo vriendelijk met de herders om. Ze denken negatief over herders. Herders mogen vaak niet meedoen. Zie je nu ook wel eens mensen die niet mee mogen doen? Hoe komt dat? Hoe kun je hier een oplossing voor bedenken?
- Op welke manier horen God en Jezus bij elkaar?
- Op welke manier zal Jezus als hij groot is, aan vrede werken? Hoe werk jij aan vrede?
- Kunnen we herders missen in de kerststal?

Doen:

Maak een armbandje van schapenwol. Besprenkel het met zeepwater. Maak ook je handen nat met water en flink zeep. Wrijf nu het lontwol tussen je handen. De losse wol zal steeds steviger worden en een stevige dikke draad worden. Als de draad stevig is, spoel je de zeep eruit. Rijg eventueel een dikke kraal aan de draad. Knoop het begin en het eind aan elkaar tot een armband.



Bovenbouw

Kringgesprek:

- Herders werden in de tijd van Jezus' geboorte met de nek aangekeken. Ze hoorden er niet bij. Mensen hadden vooroordelen. Herders zouden liegen en stelen. Zijn er in onze tijd ook mensen waar anderen een vooroordeel over hebben? Hoe kun je hier op reageren? Hoe kunnen we er voor zorgen dat iedereen gelijke kansen heeft en mee kan doen? Welke organisaties houden zich hier ook mee bezig?
- Wat vind je ervan dat de herders als eerste op bezoek kwamen bij een kind dat later door velen 'de redder van de wereld' wordt genoemd?
- Jezus wordt de 'Messias' genoemd. Dat is geen achternaam, maar meer een soort erenaam voor de redder van de wereld die al lang werd verwacht. Hij zal de mensen en God dichtbij elkaar brengen. Is dat vandaag de dag nog nodig vind je?
- Kunnen we de herders in de kerststal missen? Waarom wel of niet?

Doen:

In onze westerse samenleving worden schaapskuddes ingezet om de natuur te onderhouden. De schapen eten gras en de bladeren van jonge boompjes. Veel mensen vinden herder zijn een romantisch beroep. In andere werelddelen behoren herders nog steeds tot de armste mensen. Zoek via internet informatie over verschillende manieren van herder zijn. Maak hiervan een powerpoint en presenteer die aan elkaar.

Lied

Zing met de kinderen het kerststal-lied voor deze week:

(Start in de muziekfile bij 52 sec. en eindig bij 1 min. en 31 sec.)

Kom kijken bij de stal

tekst: Erik Idema
muziek: Wim ter Burg

De e - zel en de koe, zij staan te wach - ten bij de krib - be. Zij
 De her - ders za - ten in het veld te wa - ken bij de scha - pen. Toen
 De wij - zen gin - gen naar de stal, zij ke - ken naar de ster - ren. Daar
 Uit Na - za - ret, een klei - ne stad gaan Jo - zef en Ma - ri - a naar
 Kom, vier met ons het gro - te feest. Een kind is ons ge - bo - ren! De

mo - gen he - le - maal voor - aan, zij staan hier in ons mid - den.
 heeft een en - gel hen ver - teld: de nacht is uit - ge - sla - pen.
 za - gen zij het kind - je al, zijn licht straal - de van ver - re.
 Beth - le - hem, de ko - nings - stad en God zelf zal hen voor - gaan.
 stal is vol en on - be - vreesd mag je het la - ten ho - ren:

Beth - le - hem, Beth - le - hem, plaats voor God. Je - zus wordt ge - bo - ren.

Beth - le - hem, Beth - le - hem, plaats voor God. Je - zus wordt ge - bo - ren.

Melodie: 'Als Bethlehem geen plaats meer heeft', *Alles wordt nieuw* deel 4, lied 14.

Gebed

Lieve God, wij danken U
 omdat we over een paar weken Kerstmis mogen vieren,
 het feest van de geboorte van Uw Zoon.

Wij danken U voor de kerststal
 die laat zien dat Jezus onder ons geboren is.
 De herders staan vooraan in de kerststal.
 Zij waren geen belangrijke mensen,
 geen koningen of keizers in grote paleizen.
 Ze hielden in het veld de wacht bij hun kudde.
 En juist zij mochten als eerste horen
 dat Uw Zoon voor de mensen geboren is.
 Daarvoor danken wij U.
 Amen.

werkblad

SAMEN



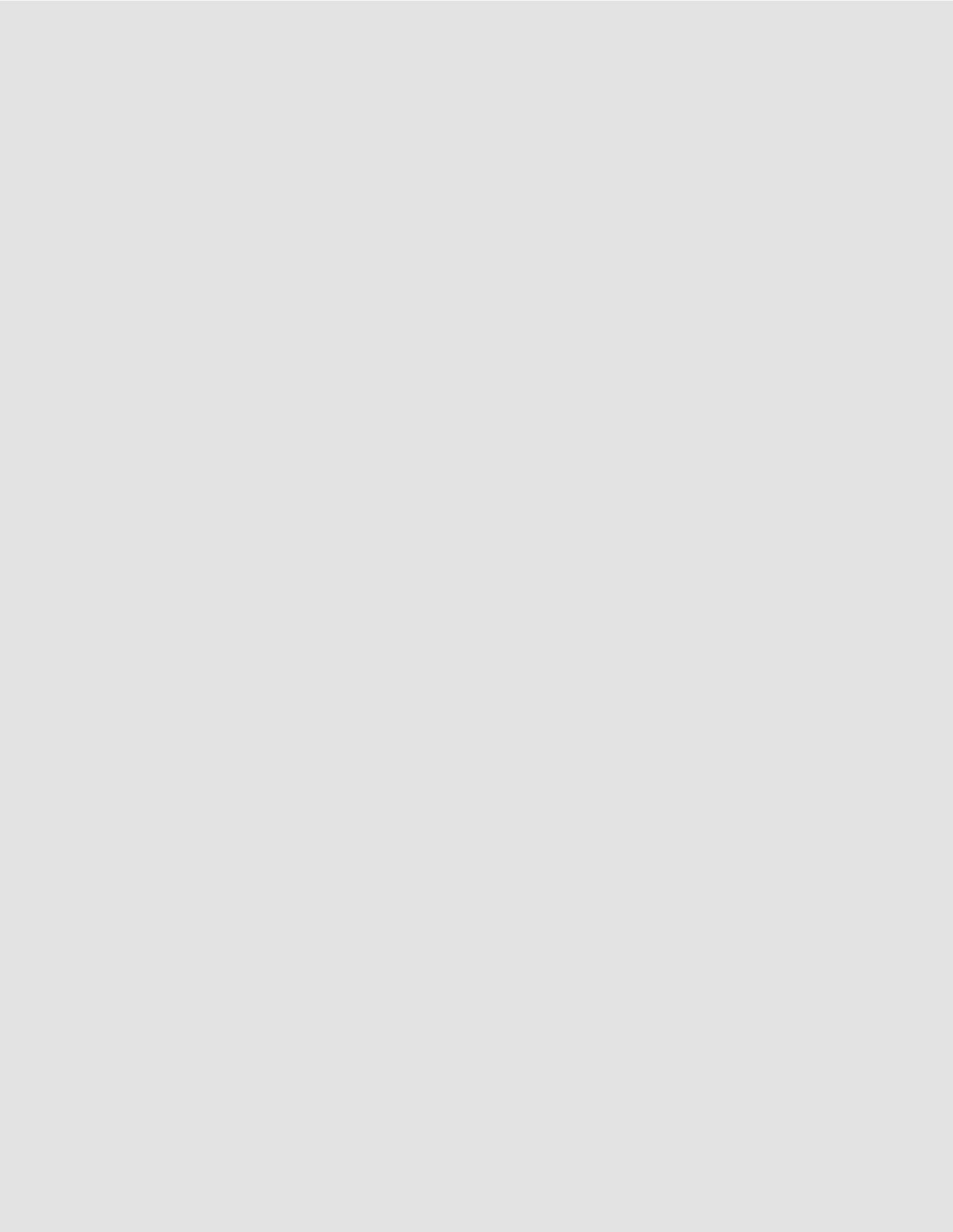
Beantwoord de volgende vragen:

- Hoe ziet een werkdag van een herder eruit? Hoe laat staat de herder op? Welke klussen doet hij? Zijn er klussen die hij niet iedere dag doet?

- Toen Jezus werd geboren vonden de meeste mensen herders ruige mannen. Ze wilden niet veel met ze te maken hebben. Waren herders eenzaam? Waarom wel of niet?

- Zijn er nu ook mensen met wie niemand iets te maken wil hebben? Wat kunnen we daar aan doen?

- Kunnen we herders in de kerststal missen? Waarom wel of niet?





Week 3: De wijze koningen

Doel van de week:

De leerlingen ontdekken dat het van alle tijden is dat mensen zoeken naar antwoorden op grote levensvragen. Ze beseffen dat mensen met veel kennis en rijkdom veel zeggenschap krijgen ten opzichte van arme mensen.

Benodigheden:

• Bij de stal/Samen:

Het boek met het verhaal, gedicht, en lied van de week erin geplakt
De koningen
Vragen voor het tweegesprek
Kleine vierkante papiertjes, lijm, pennen en een groot zwart papier

• Onderbouw:

Witte papieren bordjes
Scherp mes
Stiften, plakkertjes, glitter en lijm

• Middenbouw:

Vierkante dunne blaadjes
Scharen en lijm

• Bovenbouw:

Groot wit papier en klein tekenpapier
Tijdschriften, kranten, internet
Scharen, lijm, stiften en potloden

De stal staat klaar

Een van de kinderen pakt het boek en leest het volgende gedichtje voor:

*Kerstmis komt, 't is eerlijk waar.
Maar waar zijn de wijzen?
Zij komen toch ook naar de stal toe reizen?
Laten we snel op zoek gaan
en zien of er wijzen in ons boek staan!*

Kerststal-figuur

Vandaag worden de wijze koningen toegevoegd. Vertel de kinderen dat ze nog niet helemaal in de stal mogen staan. Ze zijn op reis. Tijdens het feest van Driekoningen, dat is 6 januari, horen ze echt in de stal. Vandaag horen we het verhaal van de koningen, die ook wel wijzen worden genoemd.

Laat één van de kinderen voorzichtig de koningen een plaatsje geven een eindje buiten de stal.

Misschien ga je wel eens midden in de nacht je bed uit om naar de sterren te kijken. Het is prachtig, als je al die lichte sterren ziet aan de donkere hemel. Er zijn mensen die iedere nacht naar de sterren kijken. Ze zoeken naar antwoorden op vragen als: hoe is de wereld begonnen? Of: zegt de ster iets over het leven op aarde? De koningen waren erg wijs, ze wisten heel veel. En het meeste dat ze wisten, ging over sterren. Op een dag zagen ze een bijzondere ster.



Verhaal

Sterrenkijkers De wijzen

'Kijk nou zelf, dan zie je het!'

'Snel, voordat het licht wordt!'

'Hier, neem mijn sterrenkijker maar. En ga op de grote stoel staan, dan zie je het pas echt goed!'

Ver weg, in een land in het Oosten, zijn een paar mannen bij elkaar gekomen. Het zijn wijze koningen. Ze weten veel. Maar het meeste dat ze weten, gaat over sterren. Ze noemen zichzelf: sterrenkundigen. Ze weten precies welke sterren er aan de hemel te zien zijn. Vandaag is er iets geks aan de hand. Er staat een vreemde ster in de lucht. Opgewonden lopen de mannen om elkaar heen.

'Geef mij die sterrenkijker nou!'

'Laat mij nou nog eens kijken!'

'Ongelooflijk....'

Eén van de koningen steekt zijn hand op en zegt: 'Luister, vrienden. Ik weet het zeker: dit is de dag die is aangekondigd in de oude boeken. Als de sterren zó staan als vandaag, is er ergens een koning geboren. Een koning die de wereld zal veranderen!'

'We moeten erheen', roept de koning met de kijker in zijn handen. 'Ik wil die nieuwe koning zien.'

De volgende ochtend, heel vroeg, rijden de koningen op kamelen de stad uit. Het is een rijke deftige karavaan. Iedereen die de koningen ziet rijden, staat stil en buigt eventjes voor de belangrijke mannen. 'Die kant op', wijst de voorste, 'volgens mij wezen de sterren naar Jeruzalem.'

De koningen maken een lange reis. Tenslotte komen ze aan in Jeruzalem. Ze gaan naar het paleis in de stad. Waar zou anders een koningskind geboren worden? 'Hier is geen koningskind geboren', roept koning Herodes van Jeruzalem verschrikt.. 'Ik ben hier de baas.' De raadsheren van koning Herodes worden erbij geroepen. Samen zoeken ze in oude boeken. 'U moet in Bethlehem zijn', vertellen ze. De wijze koningen reizen door. Uiteindelijk komen ze terecht bij een stal in Bethlehem. Voor de stal laten ze hun kamelen stoppen.

'Is het hier!?' zeggen ze tegen elkaar. 'In een stal? Tussen de schapen en de koeien?'

'Nee joh, we zitten vast verkeerd. Dit kan nooit. Heb je ooit gehoord van een koning die in een stal geboren werd?'

'Kom, we gaan weer. Of zou het toch...?'

Dan horen de mannen opeens een kindje huilen. Verbaasd kijken ze naar de stal. Kwam dat geluid echt uit de stal? Ja, ze hoorden het echt! Zou het dan toch waar zijn? Ineens weten ze het zeker. Het moet wel, de sterren liegen nooit. De mannen springen van hun kamelen en zoeken in hun zadeltas. Ze halen er bijzondere geschenken uit: goud, wierook en mirre. Geschenken voor een koning. Zo snel ze kunnen, lopen ze naar de stal.

Gesprek en werkvormen

Samen



Tweegesprek:

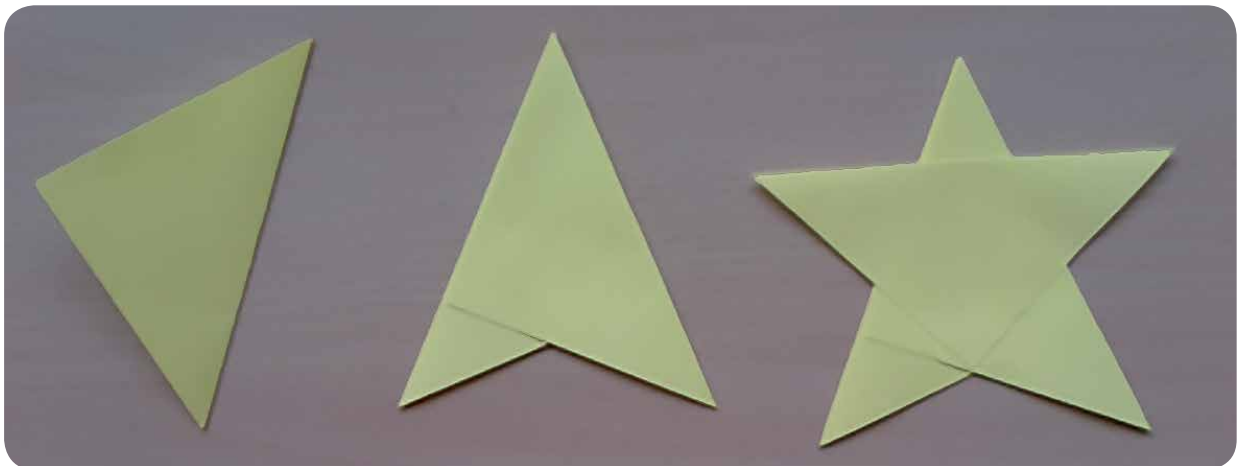
Projecteer de volgende vragen op het digibord zodat de kinderen een tweegesprek kunnen voeren.

- Kijk jij wel eens naar de sterrenhemel? Wat vind je daarvan?
- Beroemde mensen worden ook wel sterren genoemd. Welk beroemd iemand vind jij een ster?
- Vorige week ging het over de herders. Bijna niemand wilde met ze te maken hebben. Hoe, denk je, dat de mensen naar de wijze koningen kijken? Waarom?
- De koningen zien in de sterren dat Jezus ook een koning is. Ze geven hem koninklijke cadeaus. Als jij mee mocht naar de stal, wat zou jij dan aan koning Jezus geven?
- Kunnen we de koningen missen in de kerststal? Waarom wel of niet?

Vraag na afloop hoe het tweegesprek is verlopen. Heeft iemand iets verrassends gehoord?

Doen:

De wijze koningen zoeken in de sterren naar antwoorden. Maak samen een sterrenhemel. Vouw drie kleine vierkantjes schuin doormidden. Plak ze over elkaar zodat ze een ster vormen. Bedenk vragen waar niemand zomaar een antwoord op weet. Schrijf de vragen op de sterren. Plak de sterren op een groot zwart papier.



In de klas



Onderbouw

Groepsgesprek:

- Waarom gingen de koningen op reis? Wat hadden ze gezien in de lucht?
- Kun je aan sterren zien wat er gebeuren gaat?
- De koningen gingen naar het paleis. Mag iedereen zomaar bij een paleis naar binnen? Wanneer mag dat? Zouden de herders ook naar binnen mogen?
- Waarom geven de koningen cadeautjes aan Jezus? Wat zou jij geven als je mee mocht met de koningen?
- Kunnen we de koningen missen in de kerststal? Waarom wel of niet?

Doen:

Maak een kroon van een papierenbordje. Snijd enkele lijnen diagonaal in het midden van het bord. Druk de flapjes naar buiten. Versier de kroon.

(bron: pinterest)



Middenbouw:

Kringgesprek:

- De koningen geloofden dat ze aan de sterren konden zien wat er op aarde zou gebeuren. Kan dat? Welke dingen zou jij graag aan de sterren zien?
- Vergelijk de herders en de koningen met elkaar. Waarin zijn ze verschillend? Waarin zijn ze gelijk?
- Hoe zouden de ouders van Jezus, Jozef en Maria, hebben gereageerd toen ze de koningen op visite kregen? Hoe reageer jij als de koning komt?
- Als Jezus volwassen wordt, lijkt hij dan meer op een herder of op een koning?
- Kunnen we de koningen missen in de kerststal? Waarom wel of niet?

Middenbouw:

Doen:

Maak knipkunst-sterren. Vouw een licht gekleurd papier enkele keren dubbel. Knip er enkele punten uit zodat er een stervorm ontstaat. Knip nu stukjes in. Vouw het papier open en buig enkele strookjes rond. Plak die vast.

bron: pinterest <https://nl.pinterest.com/pin/501025527269899779/>



Bovenbouw:

Kringgesprek:

- In veel tijdschriften staan horoscopen. Mensen die dit lezen, geloven dat de sterrenbeelden iets over de komende tijd kunnen vertellen. Hoe vind je dat? Lees jij wel eens een horoscoop? Op welke vragen zou jij graag een antwoord willen?
- Wie zich verdiept in het heelal, weet dat er geen eind aan lijkt te zijn. De aarde is dan maar een heel klein planeetje. Hoe zou het heelal zijn ontstaan? Welke plaats heeft de aarde in het heelal?
- De koningen verdiepen zich in de grootsheid van het heelal. De herders blijven dichtbij huis en zorgen alleen voor hun dieren. Als Jezus een volwassen man wordt, wordt hij soms een koning genoemd en soms een herder. Waarin lijkt hij op een herder? En waarin op een koning?
- Wat zou jij liever zijn, een herder of een koning? Waarom?
- Kunnen we de koningen missen in de kerststal?

Doen:

Verdeel een groot vel papier in twee vlakken. Vul het ene vlak met woorden, tekeningen en plaatjes over herders en het andere vak over koningen. Teken op een wit papier Jezus. Knip Jezus uit en plak die in het midden van je grote vel.

Lied

Zing met de kinderen het kerststal-lied voor deze week:

(Start met de muziekfile bij 1 min. en 31 sec. eindig bij 2 min. en 10 sec.)

Kom kijken bij de stal

tekst: Erik Idema
muziek: Wim ter Burg

De e - zel en de koe, zij staan te wach - ten bij de krib - be. Zij
De her - ders za - ten in het veld te wa - ken bij de scha - pen. Toen
De wij - zen gin - gen naar de stal, zij ke - ken naar de ster - ren. Daar
Uit Na - za - ret, een klei - ne stad gaan Jo - zef en Ma - ri - a naar
Kom, vier met ons het gro - te feest. Een kind is ons ge - bo - ren! De

mo - gen he - le - maal voor - aan, zij staan hier in ons mid - den.
heeft een en - gel hen ver - teld: de nacht is uit - ge - sla - pen.
za - gen zij het kind - je al, zijn licht straal - de van ver - re.
Beth - le - hem, de ko - nings - stad en God zelf zal hen voor - gaan.
stal is vol en on - be - vreesd mag je het la - ten ho - ren:

Beth - le - hem, Beth - le - hem, plaats voor God. Je - zus wordt ge - bo - ren.

Beth - le - hem, Beth - le - hem, plaats voor God. Je - zus wordt ge - bo - ren.

Melodie: 'Als Bethlehem geen plaats meer heeft', *Alles wordt nieuw* deel 4, lied 14.

Gebed

Goede God,
elke dag opnieuw stuurt U mensen op weg.
Zoals de wijze koningen, die op zoek gingen naar de pasgeboren koning.
Stuur ook ons op weg, God,
en help ons om te blijven vertrouwen
dat U ons de weg wijst.
Amen.

werkblad

SAMEN



Beantwoord de volgende vragen:

- Kijk jij wel eens naar de sterrenhemel? Wat vind je daarvan?

- Beroemde mensen worden ook wel sterren genoemd. Welk beroemd iemand vind jij een ster?

- Vorige week ging het over de herders. Bijna niemand wilde met ze te maken hebben. Hoe, denk je, dat de mensen naar de wijze koningen kijken? Waarom?

- De koningen zien in de sterren dat Jezus ook een koning is. Ze geven hem koninklijke cadeaus. Als jij mee mocht naar de stal, wat zou jij dan aan koning Jezus geven?

- Kunnen we de koningen missen in de kerststal? Waarom wel of niet?



Week 4: Maria en Jozef

Doel van de week:

De leerlingen horen over de lange reis die Maria en Jozef maakten waarbij ze nergens een plaats vonden om te slapen. Ze beseffen dat er nu ook heel veel mensen op reis zijn omdat ze vluchten moeten. Ook deze mensen hebben vaak geen slaapplek. Ze bedenken hoe zij hier op kunnen reageren.

Benodigdheden:

- **Bij de stal/Samen:**

- Het boek met daarin het verhaal, het gedicht en het lied van deze week
- Jozef en Maria
- Vragen voor het tweegesprek
- Voor ieder tweetal een dikke plank (ongeveer 20x30 cm)
- Spijkers en een hamer
- Bolletjes wol
- Tekenpapier, potloden en lijm

- **Onderbouw:**

- Werkblad
- Scharen en kleurpotloden

- **Middenbouw:**

- Werkblad
- Scharen en kleurpotloden, lijm

- **Bovenbouw:**

- Schilderij Rembrandt van Rijn, 'De vlucht naar Egypte' (digibord)
- IJslollystokjes, lijm, stiften
- Zwart papier, scharen en oude kranten

De stal staat klaar

Een van de kinderen pakt het boek en leest het volgende gedichtje voor:

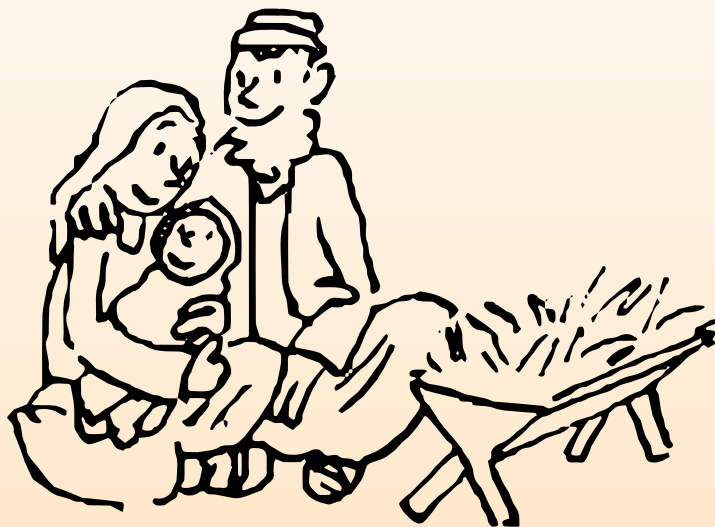
*De stal staat klaar -
Kerstmis komt, 't is eerlijk waar.
Maar waar zijn Jozef en Maria nou?
Ze staan toch niet buiten in de kou?
Laten we snel op zoek gaan
en zien of zij in ons boek staan!*

Kerststal-figuur

Vandaag worden Jozef en Maria toegevoegd. Vertel de kinderen dat ze een lange reis hebben gemaakt. Vanuit Nazareth zijn ze hiernaartoe gereisd. Dat moest omdat de keizer wilde dat iedereen zijn naam liet noteren in de stad waar zijn familie vandaan kwam. Jozefs familie komt uit Bethlehem.

Laat één van de kinderen voorzichtig Jozef en Maria een plaatsje geven in de stal.

Vraag de kinderen of zij ook wel eens een lange reis hebben gemaakt. Waar gingen ze naar toe? Op vakantie of familiebezoek?



Verhaal

Sjok sjok... *Jozef en Maria*

Sjok... sjok...

Op een landweg loopt een ezeltje. Hij heeft al een lange reis achter de rug - helemaal uit Nazareth!

Op deze ezel zit Maria. Ze heeft een dikke buik. 'Zijn we er nu bijna, Jozef?' zegt ze. 'Ik ben zo moe...' Jozef wijst. 'Kijk,' zegt hij, 'daar in de verte zie ik lichtjes. Dat moet wel Bethlehem zijn!' Jozef en Maria moeten naar Bethlehem. De keizer heeft gezegd: Iedereen moet zich laten inschrijven in de stad van zijn familie. Jozef is nog verre familie van koning David. Uit Bethlehem.

Als ze in de stad zijn, klopt Jozef op de deur van een herberg. 'Kunnen wij hier slapen?' vraagt hij. Maar de herbergier schudt zijn hoofd. 'Helaas,' zegt hij. 'We zitten helemaal vol.' Ook bij de volgende herberg gaat het zo. Nergens is meer een kamer vrij. Waar moeten ze nu slapen?

Uiteindelijk vinden ze toch nog een plekje. 'Ik heb nog wel een stal,' zegt iemand. 'Daar mag je wel slapen. Het stelt niet veel voor, maar het is er wel droog.' De man maakt de deur voor hen open. Maria wrijft nog eens over haar dikke buik. Ze glimlacht. 'Dank u wel,' zegt ze zacht. Dan gaan Jozef en Maria naar binnen.

Gesprek en werkvormen

Samen



Tweegesprek:

Projecteer de volgende vragen op het digibord zodat de kinderen een tweegesprek kunnen voeren.

- Maria heeft een dikke buik, ze krijgt binnenkort een baby. Een engel vertelde haar dat ze een bijzonder kind zou krijgen. Vertel elkaar wat je weet over Maria en de engel.*
- Toen Maria en Jozef naar Bethlehem reisden, moesten ze lopen of op de rug van een ezeltje rijden. Op welke manier reizen jullie? Wat zou je ervan vinden als je lopend een lange reis gaat maken?
- Er was geen plaats in de herberg en daarom slapen Jozef en Maria in de stal. Zijn er nu ook mensen die geen slaapplek hebben? Hoe kan dat worden opgelost?
- Kunnen we Jozef en Maria missen in de kerststal? Waarom?

Vraag na afloop hoe het tweegesprek is verlopen. Heeft iemand iets verrassends gehoord?

* Zorg als leerkracht dat u de informatie kunt aanvullen. U kunt het verhaal vinden in een kinderbijbel of in Lucas 1:26-38.

Doen:

Jozef is een timmerman. Hij kan goed timmeren. Timmer langs de rand van een dikke plank, kleine spijkers. Timmer de spijkers maar gedeeltelijk in de plank. Pak nu een draad en knoop die aan de eerste spijker vast. Wikkel de draad langs alle spijkers zodat er een mooie rand langs de plank ontstaat. Dit is een lijst voor een familieportret. Maak nu het schilderij. Neem een stuk papier en knip het in het juiste formaat. Het papier moet binnen de spijkerlijst passen. Teken een portret van Maria en Jozef op het papier. Plak het portret in de lijst.

In de klas



Onderbouw

Kringgesprek:

- Ben jij wel eens op reis geweest? Met wie? Waar ging je heen? Bleef je ook slapen?
- Wat neem je allemaal mee als je een paar dagen op reis gaat?
- Waarom zit Maria op de rug van de ezel? Waar reist ze naartoe? Welke spullen zou ze bij zich hebben?
- Soms moeten mensen heel snel op reis omdat het gevaarlijk is om langer te blijven. Ze vluchten weg. Kunnen zij alles meenemen? Waarom niet? Hoe krijgen ze nieuwe spullen? Waar kunnen ze slapen?
- Kunnen we Maria en Jozef missen in de kerststal? Waarom wel of niet?

Doen:

Maak een kerststal. Kopieer het werkblad op iets steviger A3-papier. Kleur de stal en knip langs de buitenrand. Vouw over de lijnen.



Middenbouw:

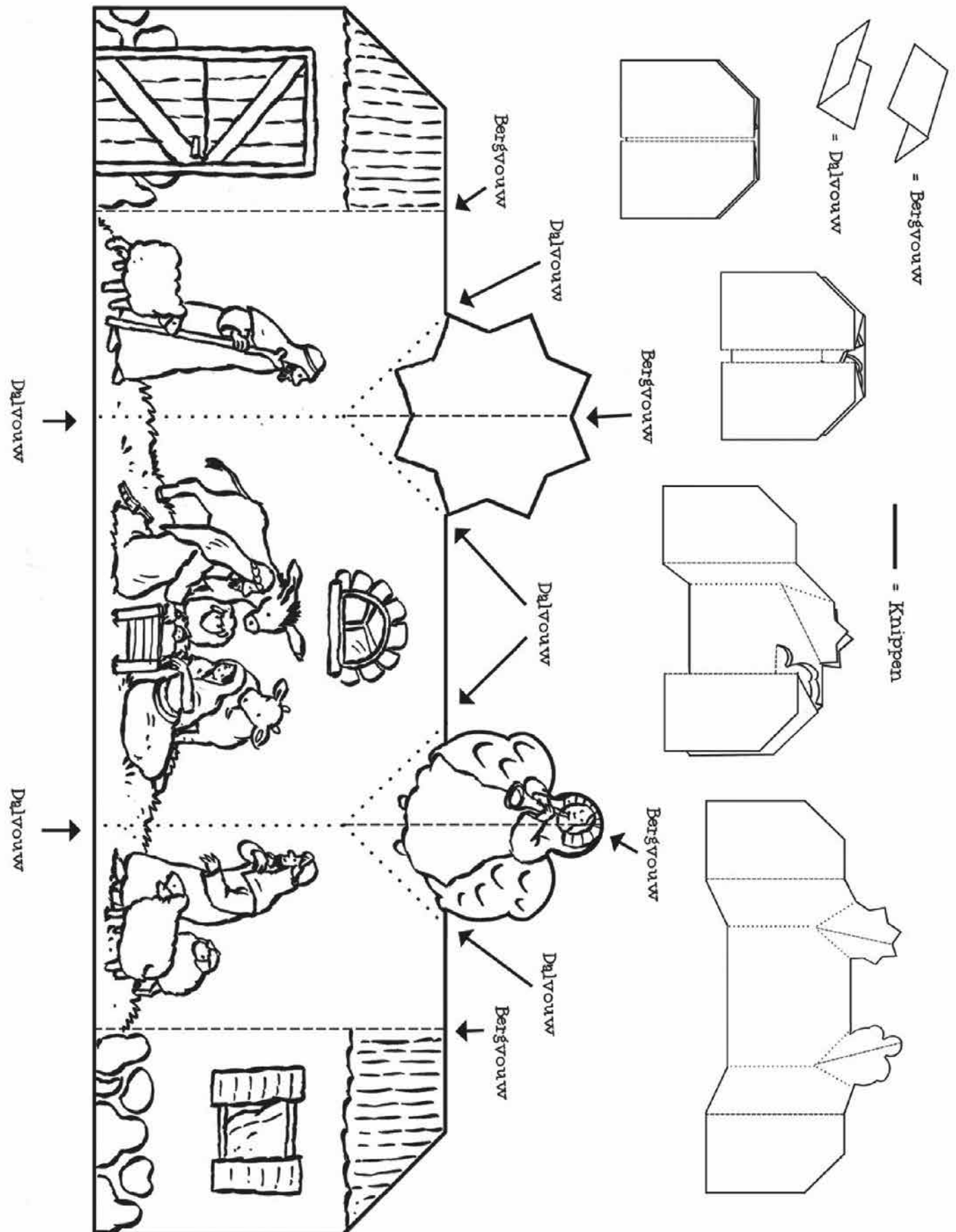
Kringgesprek:

- Waarom moeten Maria en Jozef op reis? Waarom reizen ze lopend en met een ezeltje?
- Hoe komt het dat er geen slaappleats is in Bethlehem?
- Hoe kun je je voorbereiden op een grote reis? Wat neem je mee?
- Als je naar het jeugdjournaal kijkt, zie je ook vaak grote groepen reizende mensen. Vluchtelingen. Hoe zouden zij zich voelen? Hoe komen ze aan een slaappleats? Hoe worden ze geholpen? Ken je iemand die moest vluchten?
- Kunnen we Maria en Jozef missen in de kerststal? Waarom wel of niet?

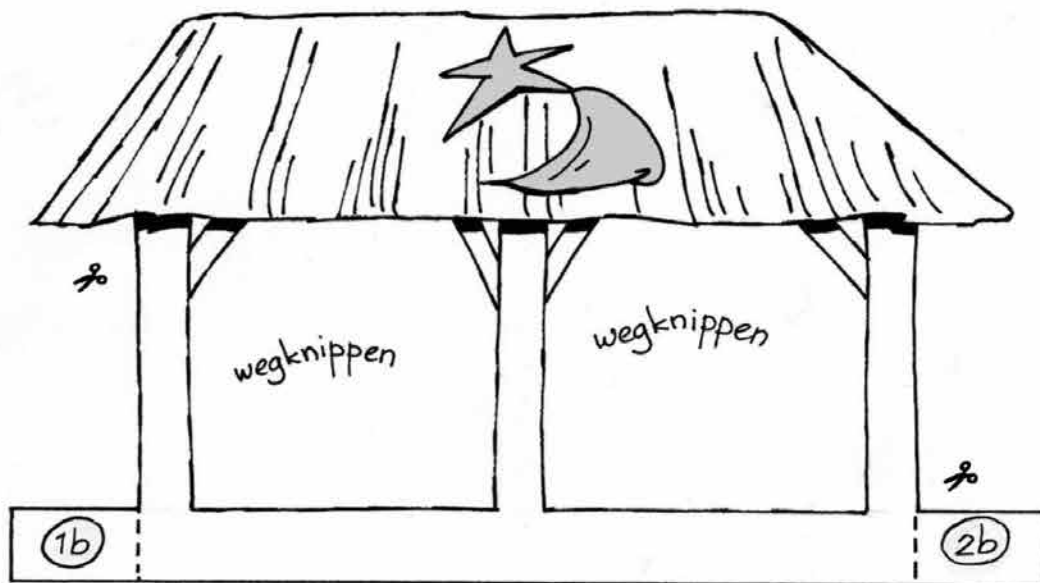
Doen:

Maak een kerststal. Kopieer het werkblad op iets steviger papier. Kleur de plaatjes en knip ze uit. Knip twee vlakken uit de stal. Plak nu de drie gedeeltes op elkaar

werkblad - onderbouw



werkblad - middenbouw

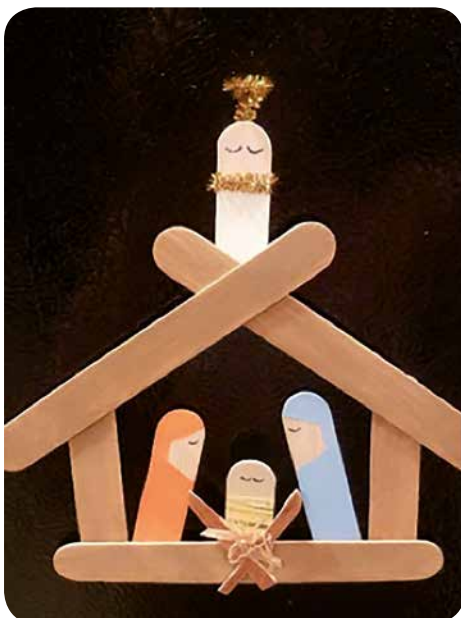




Bovenbouw:

Kringgesprek:

- Om van Nazareth naar Bethlehem te reizen moet je ongeveer 150 km lopen. Maria en Jozef waren niet rijk en daarom reisden ze te voet of misschien met een ezel. Hoe reisden rijke mensen?
- Als jij met Maria en Jozef mee zou reizen. Wat neem je mee? Wat denk je onderweg allemaal te zien?
- Bijna dagelijks zie je op het jeugdjournaal grote groepen vluchtelingen. Zij reizen ook te voet. Ken je iemand die is gevlucht? Wat kunnen vluchtelingen meenemen? Op welke manier worden ze geholpen? Zou jij willen helpen? Zo ja, op welke manier?
- Bekijk het schilderij van Rembrandt van Rijn, 'De vlucht naar Egypte'. (U kunt dit schilderij gemakkelijk vinden door in Google de naam van het schilderij en de schilder in te voeren. Bekijk het schilderij vervolgens op het digibord.) Nadat de koningen het kind Jezus hebben aanbeden, moeten Jozef en Maria ook vluchten. In een droom vertelt een engel aan Jozef dat koning Herodes onderweg is om Jezus te doden. Koning Herodes wil zelf de macht houden en ziet de pasgeboren koning als een vijand. Jozef neemt Maria en Jezus mee naar Egypte. Ze blijven daar totdat koning Herodes is gestorven en het veilig is in hun eigen land. Dan reizen ze terug naar Nazareth. Ken je dit stukje van het kerstverhaal? Wat vind je ervan?
- Kunnen we Maria en Jozef in de kerststal missen? Waarom?



Doen:

Maak van ijslollystokjes een stal met Jozef en Maria. Plak dit op een zwart papier. Als Jezus nu zou worden geboren, welke mensen zouden dan hem komen bezoeken. Beroemde mensen? Vluchtelingen? Jij met je familie? Maak deze mensen ook van ijslollystokjes en plak ze in een lange rij op weg naar de stal. Knip tenslotte woorden uit kranten en tijdschriften die te maken hebben met jouw kerststal. Plak deze woorden boven de stal en de lange rij mensen.

Lied

Zing met de kinderen het kerststal-lied voor deze week:

(Start met de muziekfile bij 2 min. en 10 sec. en eindig bij 2 min. en 49 sec.)

Kom kijken bij de stal

tekst: Erik Idema
muziek: Wim ter Burg

De e - zel en de koe, zij staan te wach - ten bij de krib - be. Zij
De her - ders za - ten in het veld te wa - ken bij de scha - pen. Toen
De wij - zen gin - gen naar de stal, zij ke - ken naar de ster - ren. Daar
→ Uit Na - za - ret, een klei - ne stad gaan Jo - zef en Ma - ri - a naar
Kom, vier met ons het gro - te feest. Een kind is ons ge - bo - ren! De

mo - gen he - le - maal voor - aan, zij staan hier in ons mid - den.
heeft een en - gel hen ver - teld: de nacht is uit - ge - sla - pen.
za - gen zij het kind - je al, zijn licht straal - de van ver - re.
→ Beth - le - hem, de ko - nings - stad en God zelf zal hen voor - gaan.
stal is vol en on - be - vreesd mag je het la - ten ho - ren:

Beth - le - hem, Beth - le - hem, plaats voor God. Je - zus wordt ge - bo - ren.
Beth - le - hem, Beth - le - hem, plaats voor God. Je - zus wordt ge - bo - ren.

Melodie: 'Als Bethlehem geen plaats meer heeft', *Alles wordt nieuw* deel 4, lied 14.

Gebed

Lieve God,
voor Jozef en Maria was er geen plaats in de herberg.
Ook in onze tijd zijn er heel veel mensen waar geen plaats voor lijkt te zijn.
Mensen zonder thuis, zonder dak boven hun hoofd.
Voor Maria en Jozef was er toch een plekje, in een stal.
Het was er warm en droog.
Wilt U ons helpen, God, om te delen.
Help ons, als we het moeilijk vinden om iets voor mensen te doen die geen
plekje hebben om te slapen.
Amen.

SAMEN



Beantwoord de volgende vragen:

- Maria heeft een dikke buik, ze krijgt binnenkort een baby. Een engel vertelde haar dat ze een bijzonder kind zou krijgen. Vertel elkaar wat je weet over Maria en de engel.

- Toen Maria en Jozef naar Bethlehem reisden, moesten ze lopen of op de rug van een ezeltje rijden. Op welke manier reizen jullie? Wat zou je ervan vinden als je lopend een lange reis gaat maken?

- Er was geen plaats in de herberg en daarom slapen Jozef en Maria in de stal. Zijn er nu ook mensen die geen slaapplek hebben? Hoe kan dat worden opgelost?

- Kunnen we Jozef en Maria missen in de kerststal? Waarom?



Kerstfeest

Doel van de week:

De leerlingen vieren samen het kerstfeest. Ze ontdekken dat samen vieren en samen werken zorgt voor onderlinge verbondenheid.

De leerlingen beseffen dat met de geboorte van Jezus iemand in de wereld kwam die heel veel positieve invloed heeft op veel mensen. Ze weten dat de volgelingen van Jezus de manier waarop hij leefde en werkte willen voortzetten. Ze bedenken op welke manier zij zelf willen omgaan met anderen.

Benodigheden:

● Bij de stal/Samen:

Het boek met het verhaal, lied en het gedicht van deze dag er in geplakt
Jezus
Vragen voor de tweespraak
Wc-rolletjes
Werkblad
Kleurpotloden, lijm en scharen

● Onderbouw:

Kerstmuziek en de kronen van de koningen

● Middenbouw:

Gekleurd papier
Pennen, scharen, lijm
Glitters en stiften

● Bovenbouw:

Verkleedkleden
Toneelspullen bijv. een camera, tv, microfoon

De stal staat klaar

Een van de kinderen pakt het boek en leest het volgende gedichtje voor:

*De stal is klaar -
Kerstmis is gekomen, eerlijk waar!
Maar de kribbe is nog leeg -
waar is het kind dat Maria kreeg?
Laten we snel op weg gaan
en zien wie er vandaag in ons boek staan!*

Kerststal-figuur

De afgelopen weken hebben we gezien dat de stal steeds voller werd. Het begon met de dieren, zij waren als eerste in de stal. Daarna kwamen de herders. Als derde kwamen de koningen, en ook Jozef en Maria kwamen bij de stal. Nu is de stal bijna compleet. Als laatste komt vandaag het kindje Jezus erbij.

Laat één van de kinderen voorzichtig het kindje Jezus in de voerbak leggen.

Vertel aan de kinderen. Dit is Jezus. Hij wordt ook Christus genoemd. Hij hoort bij God. Christenen noemen hem de Zoon van God. Hij wordt ook wel 'koning van de vrede' of 'goede herder' genoemd. Welke naam kun je Jezus nog meer geven? Laat de kinderen namen bedenken voor het kind.



Verhaal

Het kind in de voederbak *Jezus*

In het veld net buiten Bethlehem staat een stal. Het lijkt een gewone stal. Maar dat is het niet! In deze stal is iets heel bijzonders gebeurd. Vannacht is er een kindje geboren. Stil eens! Hoor je het kindje huilen? Kom maar. Als je heel zachtjes doet, mag je wel even komen kijken.

Kijk, het is behoorlijk druk in de stal. Ik zie een paar dieren; een koe en een ezel. En er zijn herders, die hebben het grote nieuws gehoord van een engel. En kijk, daar zijn Jozef en Maria. Maria is de moeder van het kind. Ze komt eigenlijk uit Nazareth. Maar ze moest naar Bethlehem vanwege de volkstelling. En kijk daar eens, in die voederbak? Daar ligt het kindje! Het is misschien gek, een voederbak als wiegje. Maar de baby vindt het niet erg. Kijk maar, hij lacht naar je! Wat lief...

Je zou het nu misschien nog niet zeggen, maar dit kind is een bijzonder mens. Christenen geloven dat hij de Zoon van God is! Lang geleden beloofde God dat er op een dag iemand zou komen die God en de mensen dichtbij elkaar brengt. Een Messias noemen we zo iemand. Een redder van de wereld. En nu is het echt gebeurd! Jezus is geen koning in een groot paleis. Zijn wiegje is niet van goud en hij ligt niet onder dure dekens. Dit kind is gekomen voor gewone mensen. Ook voor jou en mij!

Als je straks weer naar buiten gaat, moet je maar aan iedereen vertellen wat je hebt gezien. Vertel iedereen van de bijzondere nacht, en van het kind dat geboren is in een stal. Daar wordt de wereld een beetje vrolijker van!

Gesprek en werkvormen



Samen

Tweegesprek:

Projecteer de volgende vragen op het digibord zodat de kinderen een tweegesprek kunnen voeren.

- Nu vieren we kerstfeest op school. Vier jij ook kerstfeest thuis met je familie? En als je dat doet, hoe vieren jullie het?
- Kijk naar de kerststal. Je ziet dieren, herders, koningen, Jozef en Maria en Jezus. Hebben we ze allemaal nodig om Kerst te vieren of kunnen er ook een paar weggelaten worden?
- Zou je nog andere mensen in de kerststal willen zetten. Wie en waarom?
- Op wie in de kerststal zou jij een beetje willen lijken? Waarom?

Vraag na afloop hoe het tweegesprek is verlopen. Heeft iemand iets verrassends gehoord?

Doen:

Kerst is een vrolijk feest. Er klinkt vrolijke muziek en iedereen mag blij zijn. Maak een schudkoker om daarmee kerstmuziek te maken. Kopieer het werkblad. Kleur de plaatjes en knip ze uit. Plak ze rond een wc-rolletje. Vul het rolletje met een beetje rijst.

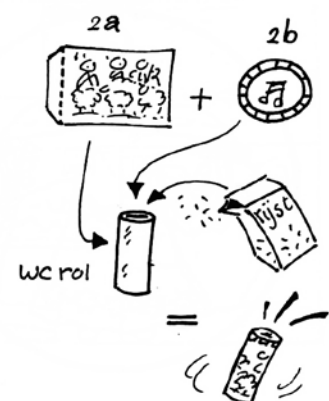
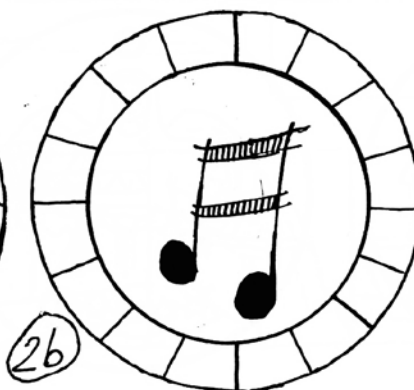
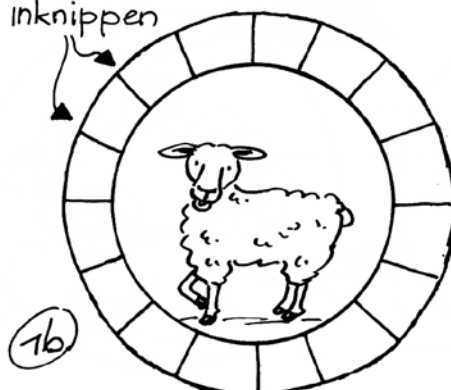
werkblad



Vouwen



Inknippen



In de klas



Onderbouw

Kringgesprek:

- Het kind Jezus is geboren. Nu is het nog een baby. Vroeger was jij ook een baby. Waar ben jij geboren? Wat deed je toen je een baby was? En wat kun je nu?
- Omdat Jezus geboren is, vieren we feest. De verjaardag van Jezus. Hoe vier jij kerstfeest?
- De herders en de koningen vertellen aan iedereen dat ze Jezus hebben gezien. Zo gaat het kerstnieuws verder. Kun jij het kerstnieuws ook aan anderen vertellen? Wat vertel je dan?
- Kunnen mensen ook een beetje op Jezus lijken? Hoe?
- Kunnen we Jezus missen in de kerststal?

Doen:

Luister naar kerstmuziek en maak een dansje rondom de stal.
Zet je de koningskroon op je hoofd?



Middenbouw:

Kringgesprek:

- Ieder jaar wordt het kerstfeest gevierd. Waarom is dat zo belangrijk? Op welke manier vier jij het kerstfeest?
- Op welke manieren kan de vrede van Kerstmis doorgegeven worden aan andere mensen?
- Kunnen mensen ook een beetje op Jezus lijken? Hoe?
- Kunnen we Jezus missen in de kerststal?

Doen:

Maak een kort gedicht waarin je het belangrijkste van Kerst laat klinken.
Schrijf het gedicht met sierlijke letters op gekleurd papier. Versier het papier met glitters.
Lees het gedicht aan elkaar voor.



Bovenbouw:

Kringgesprek:

- Op welke manier vier jij Kerst? Vind je het belangrijk om Kerst te vieren? Waarom?
- Het verhaal van de kerststal is al 2000 jaar oud. Als deze gebeurtenis nu zou plaatsvinden, wat zou er dan anders zijn? Waar is Jezus dan geboren? Wie komen als eerste kijken? Op welke manier wordt het geboortenieuws dan bekend gemaakt?
- Met Kerst wordt er ook altijd aandacht aan wereldvrede besteed. Waarom doen we dat juist nu?
- Kunnen we Jezus missen in de kerststal?

Doen:

Stel dat er een verslaggever van het Jeugdjournaal komt die mensen vraagt hoe zij dit jaar kerst vieren. Wat zou jij dan vertellen? Maak er in groepjes een filmpje van waarin je iets vertelt over je eigen plannen voor Kerst. Gebruik telefoons om te filmen. Bekijk de filmpjes daarna met de hele groep op het Digibord.

Lied

Zing met de kinderen het kerststal-lied voor deze week:

(Start met de muziekfile bij 2 min. en 49 sec. en eindig bij einde file.)

Kom kijken bij de stal

tekst: Erik Idema
muziek: Wim ter Burg

The musical score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of four staves of music with corresponding Dutch lyrics and guitar chords.

Staff 1: Chords: D, Bm, D, G, D, G, A. Lyrics: De e - zel en de koe, zij staan te wach - ten bij de krib - be. Zij De her - ders za - ten in het veld te wa - ken bij de scha - pen. Toen De wij - zen gin - gen naar de stal, zij ke - ken naar de ster - ren. Daar Uit Na - za - ret, een klei - ne stad gaan Jo - zef en Ma - ri - a naar Kom, vier met ons het gro - te feest. Een kind is ons ge - bo - ren! De

Staff 2: Chords: G, A, Bm, D/f#, G, Em, D/a, A. Lyrics: mo - gen he - le - maal voor - aan, zij staan hier in ons mid - den. heeft een en - gel hen ver - teld: de nacht is uit - ge - sla - pen. za - gen zij het kind - je al, zijn licht straal - de van ver - re. Beth - le - hem, de ko - nings - stad en God zelf zal hen voor - gaan. stal is vol en on - be - vreesd mag je het la - ten ho - ren:

Staff 3: Chords: D, G, D, Bm, A, D, Em, A. Lyrics: Beth - le - hem, Beth - le - hem, plaats voor God. Je - zus wordt ge - bo - ren.

Staff 4: Chords: D, G, D, D, A, D. Lyrics: Beth - le - hem, Beth - le - hem, plaats voor God. Je - zus wordt ge - bo - ren.

Melodie: 'Als Bethlehem geen plaats meer heeft', *Alles wordt nieuw* deel 4, lied 14.

Gebed

Lieve God,
Vandaag mogen we vieren dat Jezus is geboren.
Hij is de Messias, waarop al zo lang werd gewacht.
Hij laat zien hoe God dichtbij mensen komt;
niet in een paleis, niet bij de rijkste en machtigste mensen,
maar in een hele gewone stal.
Daarvoor danken we U, God.
Amen.

